

MANAGEMENTUL RELAȚIILOR COPIL - ADULT BAZAT PE RECOMPENSE

*Gica Nadia IONESCU, profesor pentru învățământul preșcolar,
Școala Gimnazială "Daniela Cuciuc, Piatra Neamț, România*

Summary. *The management of the adult's relationship with the child starts from birth, his parents are the first people he meets and their influence on the child in life is enormous. The parent-child relationship is what fuels the physical, emotional and social development of the child. It is a unique bond that every child and parent will be able to enjoy and nurture. This relationship lays the groundwork for the child's personality formation, life choices, and general behavior.*

Reward is a tool that adults use when they intend to increase the frequency, or duration of a behavior. In other words, it is a consequence of behavior that increases its likelihood of recurrence. The typology of rewards offers the possibility for them to be applied differently from one person to another, depending on the specific situation.

The use of rewards has both advantages and disadvantages, it is important how they are explained to children and the fact that it should not become a habit.

Keywords: *rewards, management, relationships, behaviors.*

Relația părinte-copil este cea care alimentează dezvoltarea fizică, emoțională și socială a copilului. Este o legătură unică de care fiecare copil și părinte se va putea bucura și hrăni. Această relație pune bazele pentru formarea personalității copilului, alegerile de viață și comportamentul general.

Cu toții ne dorim să fim cei mai buni părinți pentru copiii noștri, dar deseori există sfaturi contradictorii despre cum să creștem un copil care să fie încrezător, amabil și de succes. Părinții moderni au întregul internet la dispoziție și multe cărți de parenting. Este greu să știi în cine sau în ce să ai încredere. Părinții sunt conștienți de activitatea de educare a copiilor, dar în același timp au nevoie de informații pedagogice despre modul de educație a copiilor lor (Mojssovsja Koteva Tatjana. 2006)

Potrivit psihologilor Edward Deci și Richard Ryan de la Universitatea din Rochester, recompensele pur și simplu controlează individul prin seducție, mai degrabă decât prin forță, iar toate tehnicile care se bazează pe control ajung în cele din urmă să submineze aspectele de care copiii au nevoie pentru a lua decizii bune și pentru a-și asuma responsabilitatea pentru acțiunile lor. De exemplu, cel puțin două studii au arătat că acei copii ai căror părinți îi recompensează în mod frecvent sunt mai puțin generoși decât colegii lor [5].

Alfie Kohn, în lucrarea sa *Pedepsiți prin recompense* a vorbit despre un studiu care a demonstrat că acei copii recompensați pentru a fi generoși s-au dovedit a fi mai puțin generoși decât ceilalți, mai ales atunci când recompensa nu a mai existat. Tot studiile arată că recompensele se dovedesc a fi contraproductive. De exemplu în cazul notelor, care sunt tot o formă de recompensă, copiii devin mai puțin implicați în procesul de învățare. Vor căuta în permanență calea cea mai ușoară (tema mai simplă, proiectul mai puțin solicitant etc), nu pentru

că sunt leneși, doar fiindcă sunt raționali și îi determină să gândească mult mai superficial (ne dă lucrare din asta ca să învețe?). Notele devin o plată pentru rezultatul obținut, nu pentru procesul în sine. Notele ar trebui înlocuite cu un feedback legat de activitățile în sine, propune Alfie Kohn [9].

Indiferent de nivelul de experiență, educatorii caută întotdeauna strategii de predare eficiente care pot contribui la îmbunătățirea calității educației pe care o oferă elevilor lor. Găsirea metodelor de predare de succes este de o importanță deosebit de mare pentru cadrele didactice, deoarece abilitățile pe care copiii le dezvoltă devreme în educația lor pot avea un impact semnificativ asupra experiențelor lor de învățare.

O abordare comună a învățării care servește ca bază pentru multe strategii didactice de succes este cunoscută sub numele de învățare bazată pe recompense. Pentru ca învățarea bazată pe recompense să fie o abordare eficientă, trebuie să fie o consolidare pozitivă.

Recompensele și pedepsele ca metode de reglementare a comportamentului copiilor au fost discutate în educație în toate societățile, în toate perioadele de timp. Ele sunt cele mai comune mijloace de educație folosite și de multe alte specii. Prin urmare, adulții ar trebui să aleagă recompense sau pedepse adecvate pentru personalitatea și vârsta copilului și, în final, ar trebui să le aplice în mod consecvent.

Managementul relațiilor adultului cu copilul începe de la naștere, părinții lui sunt primii oameni pe care îi întâlnește și influența lor asupra copilului viața este enormă. Copilăria este perioada în care legăturile emoționale și fizice dintre un copil și părinți sunt cele mai puternice și pot fi caracterizate de nivelurile cele mai ridicate de dependență [14].

În această perioadă se stabilesc și stilurile de atașament. Teoria atașamentului a lui Bowlby subliniază importanța relațiilor sigure de la o vârstă fragedă, pentru dezvoltarea normală a copilului [1]. Cu toate acestea, pe măsură ce timpul trece și copilul crește, el se îndreaptă spre independență și separarea de părinți. Acest proces are un impact important asupra relației copiilor cu părinții lor, pe măsură ce încep să acționeze mai mult ca „parteneri” și își exprimă respect și grijă unul pentru celălalt, fără a fi dependenți unul de celălalt [3,4].

Recompensele constituie stimuli care se utilizează și se aplică pentru a îmbunătăți comportamentul copiilor. Acestea sunt mai degrabă tehnici care servesc drept scop în a obține efecte pozitive. În viața de zi cu zi, toți oamenii tind să facă acele lucruri pentru care sunt recompensați. Orice recompensă ajută copilul să-și realizeze propriile obiective într-un cadru plăcut și motivant [12].

Într-un proces educațional complex, recompensa reprezintă principalul factor pozitiv. Educația preșcolară are nevoie de tehnici noi pentru a stimula copiii și pentru a favoriza derularea cu succes a procesului. Recompensa reprezintă una dintre tehnici, poate chiar cea mai importantă [15].

Marvin Marshall citat de E. Stan (2004), afirmă că: „recompensele pot fi considerate o confirmare minunată a efortului și talentului elevilor; recompensele pot constitui stimulente foarte eficiente, dacă elevii au decis că merită să muncească pentru a le primi; recompensele primite pentru comportamentele dezirabile sunt contraproductive, deoarece atunci când își recompensează elevii pentru comportamentul așteptat, profesorul trimite un semnal fals; dacă va fi recompensat pentru comportamentul așteptat, elevul se va obișnui să întrebe: "Dacă fac ceea ce îmi ceri, ce primesc în schimb?" - această abordare subminează valorile comunității și democrației, responsabilitatea socială, încurajând egoismul și nonimplicarea; mesajul că un

comportament este bun deoarece este recompensat vizează nivelul cel mai de jos al valorilor etice: "ceea ce fac trebuie să fie bun dacă a fost recompensat"; oferind astfel de recompense, nu se încurajează deloc dezvoltarea morală, bun sau rău, drept sau nedrept, just sau injust, moral sau imoral, nu contează, din moment ce factorul determinant îl constituie premiul; recompensarea comportamentului așteptat presupune că acel comportament nu este valoros în sine, ci pentru că a fost premiat"[13].

Recompensa este un instrument de care adulții se folosesc atunci când intenționează să crească frecvența, sau durata unui comportament. Cu alte cuvinte, este o consecință a comportamentului care crește probabilitatea acestuia de a se repeta.

Recompensele sunt diferite de la copil la copil. Un lucru poate fi o recompensă pentru o anumită persoană, într-o situație specifică, dar poate să nu mai funcționeze ca și recompensa într-o altă situație sau pentru o altă persoană. De exemplu, lauda educatoarei poate fi o recompensă pentru copil atunci când se joacă cu ceilalți copii, dar poate să nu fie recompensă atunci când face curățenie pe masa de pictat. Așadar, recompensa este o funcție pe care o are un anumit lucru la un moment dat. Prin urmare, nu putem fi siguri că o situație este o recompensă decât după ce o aplicăm și vedem efectul ei, și anume dacă produce sau nu repetarea comportamentului [7].

Există o diferență între mită și recompensă. Mita este ceva care este oferit cuiva pentru a-i face să facă ceva care să vă fie de folos direct. Recompensele, atunci când sunt utilizate în mod corespunzător, sunt de fapt motivatori eficienți pentru a încuraja copiii să facă ceva care în final să beneficieze de ei înșiși [11].

Cu toții avem nevoie de încurajare și stimulente care să ne ajute să facem lucruri neplăcute sau dificile. Așadar, oferirea de recompense pentru încercările copilului de a fi ceva foarte dificil sau provocator pentru ei poate fi singurul mod în care poate fi motivat să încerce aceste lucruri. Recompensele nu trebuie să fie întotdeauna articole materiale, ci pot include lucruri nemateriale precum lauda, atenția și demonstrarea interesului din partea unui părinte. De fapt, atenția părinților este o recompensă extrem de puternică, în special pentru copiii mai mici [6].

În multe școli, recompensele și laudele sunt folosite pentru a încuraja copiii să fie sinceri, corecți, politicoși sau generoși. Aceasta practică se bazează pe ideea că oamenii tind să repete comportamentele pentru care sunt recompensați și să evite comportamentele pentru care sunt pedepsiți.

Unele studii arată însă că recompensele nu doar că nu sunt eficiente pentru încurajarea comportamentelor, dar fac mai mult rău decât bine. Iată câteva dintre efectele negative ale recompenselor, identificate de Daniel Pink, autorul cărții „Drive. Adevărul despre ceea ce ne motivează” [16]:

- Recompensele diminuează motivația intrinsecă și performanța. Atunci când îi promitem copilului ceva în schimb pentru a învăța sau pentru a avea un comportament responsabil îi oferim, de fapt, un motiv de a nu mai face acele lucruri.
- Reduc creativitatea și conduita pozitivă, deoarece scopul principal este de a obține recompensa prin metoda sugerată
- Încurajează trișatul printre copii, pentru a beneficia de recompensă.
- Pot deveni un obicei și dau naștere la o gândire pe termen scurt.
- Distrug spiritul de echipă și generează invidia, creează cu succes un mediu competițional, distrugând cu succes spiritul de echipă. Acest lucru este nociv deoarece, mai târziu,

fiecare adult va avea nevoie să lucreze în echipă, fie la serviciu, fie chiar și în relația personală.

Așadar cercetări în domeniul psihologiei sociale demonstrează că a recompensa o persoană pentru ceea ce face are ca efect în timp scăderea interesului pentru activitatea respectivă. Deși părerile sunt împărțite cu privire la folosirea sau nu a recompenselor, dar și pedepselor, utilizarea acestora este indispensabilă. Ar trebui să se distingă mai clar în ce context și când sunt eficiente [8].

În acest sens Timothy Blair sistematizează caracteristicile unor recompense eficiente, dar și elemente definitorii ale celor ineficiente, pe care le regăsim enumerate de E. Stan (1999). Cele eficiente „se oferă din când în când, specifică detaliile realizării pentru care elevul este recompensat, relevă spontaneitate, varietate și alte semne de credibilitate, ..., recompensează atingerea unor standarde specificate anterior, ..., furnizează elevilor informații despre nivelul de competență și despre valoarea realizărilor lor, orientează elevii spre o apreciere mai exactă a eficacității comportamentului lor în timpul realizării temelor, a eficienței modului lor de a gândi rezolvarea unor probleme, ..., se atribuie pentru un efort încununat de succes, pentru perfecționarea unor capacități și implică supoziția că, pe viitor, sunt așteptate performanțe asemănătoare, sprijină motivația endogenă, centreează atenția elevului pe comportamentul propriu, desfășurat în timpul realizării performanței, întărește comportamentul dezirabil, care a avut drept consecință atingerea performanțelor”[13].

Întrebarea care se poate pune este cu ce înlocuim recompesele? Unul dintre răspunsuri vine tot de la Alfie Kohn: ”cu adevăr, empatie și iubire necondiționată”[10].

Un studiu realizat în acest sens dovedește că recompensele nu funcționează pe termen lung. Unui grup de copii format din trei echipe li s-a introdus o băutură necunoscută. Primei echipe i s-a cerut doar să bea, a doua a fost lăudată pentru că a băut, iar a treia a fost condiționată de cadouri. Așa cum era de așteptat, copiii lăudați sau cărora li s-au promis cadouri au consumat mai multe băuturi decât ceilalți copii.

Câteva zile mai târziu, copiii care au fost lăudați sau cărora li s-au promis recompense au considerat aceeași băutură mult mai neatrăgătoare decât înainte, în timp ce copiii care nu au primit promisiuni sau recompense au considerat băutura mai gustoasă decât la început [2]. Dacă facem un exercițiu de imaginație și înlocuim această băutură cu matematica, de exemplu, vom vedea cât de distructivă poate fi o recompensă. Copiii au nevoie să fie încurajați să exploreze idei, să-și asume responsabilitățile, să devină creativi, dar, mai ales, să învețe să fie sinceri față de ei însuși.

Tipologia recompenselor oferă posibilitatea ca ele să fie aplicate diferit de la o persoană la alta, în dependență de situația specifică. Cele două tipuri de recompense, externe (diplome, premii, laude în public, excursii sau tabere gratuite etc.) și interne (sentimentul de împlinire provocat de lucrul bine făcut, satisfacerea curiozității, plăcerea resimțită la rezolvarea unei probleme sau la atingerea unui standard fixat de către cadrul didactic etc.) pot juca un rol important în diminuarea rezistenței la educație.

Folosirea recompenselor prezintă atât avantaje cât și dezavantaje, este important modul în care acestea sunt explicate copiilor și faptul că nu trebuie să devină o obișnuință.

BIBLIOGRAFIE

1. BOWLBY, J. Attachment and loss, volume II. Separation: Anxiety and anger. London: Penguin Books, 1973.
2. BUDINAYTE, G. & KHAMITOVA, I. The dangerous ties of generations. In A.Varga (Ed.), Modern child and modern parent: The encyclopaedia of mutual understanding, 2006, p.128-179.
3. CICIRELLI, V.G. Adult children's attachment and helping behavior to elderly parents: A path model. Journal of Marriage and Family,45(4), 1983,815-825.
4. CICIRELLI, V. G. Attachment theory in old age: Protection of the attached figure. în K. Pillemer & K. McCartney (Eds.), Parent-child relations throughout life, 1998, p. 25-42.
5. CIOFU, C. Interacțiunea părinți-copii. București :Editura Medicală Amaltea, 1993.
6. GINOTT, H.G. Între părinte și copil. București: Editura Humanitas, 2012.
7. HEIKE, B. M. Development of a model describing individuated adult child-parent relationships. International Journal of Behavioral Development, 2008, 32(5), 381-389.
8. KNOESTER, C. Transitions in young adulthood and the relationship between parent and offspring well-being. Social Forces, 2003, 81(4), 1431-1458.
9. KOHN, A. Pedepsiți prin recompense. București:Multi Media Est Publishing, 2013.
10. KOHN, A. Parenting necondiționat. București:Multi Media Est Publishing, 2013.
11. PETREA, I. Și tu poți fi Supernany 1. Cum să-ți crești bine copilul, București: Editura Trei, 2008.
12. SCHNEINDER, M. Educația copilului meu. București:Editura Humanitas, 2003.
13. STAN, E. Despre pedepse și recompense în educație. Iași: Editura Institutul European, 2004.
14. VARGA, A. Introduction into the family systems therapy. (2nd ed.). Moscow.: Cogito, 2011.
15. www.aicicrescmontessori.ro accesat la data de 12 februarie 2020.
16. www.ehow.com/accesat la data de 14 februarie 2020.